Tenon ajankohtaiskatsaus

Maa- ja metsätalousvaliokunta 3.2.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Tapio Hakaste ja Irena Pirhonen, luonnonvaraosasto

Hyvät uutiset:
2021 tuplamäärä kutukaloja edellisvuoteen verrattuna

- Yleensä puolet kutuvaellukselle lähtevistä lohista kalastetaan ennen kutuaikaa
- **Lohenkalastuskiellon vaikutus näkyi selvästi lohimäärissä**
- Lohimäärät silti hyvin alhaisia

- Kaavio LUKE,
huom. erilaiset asteikot

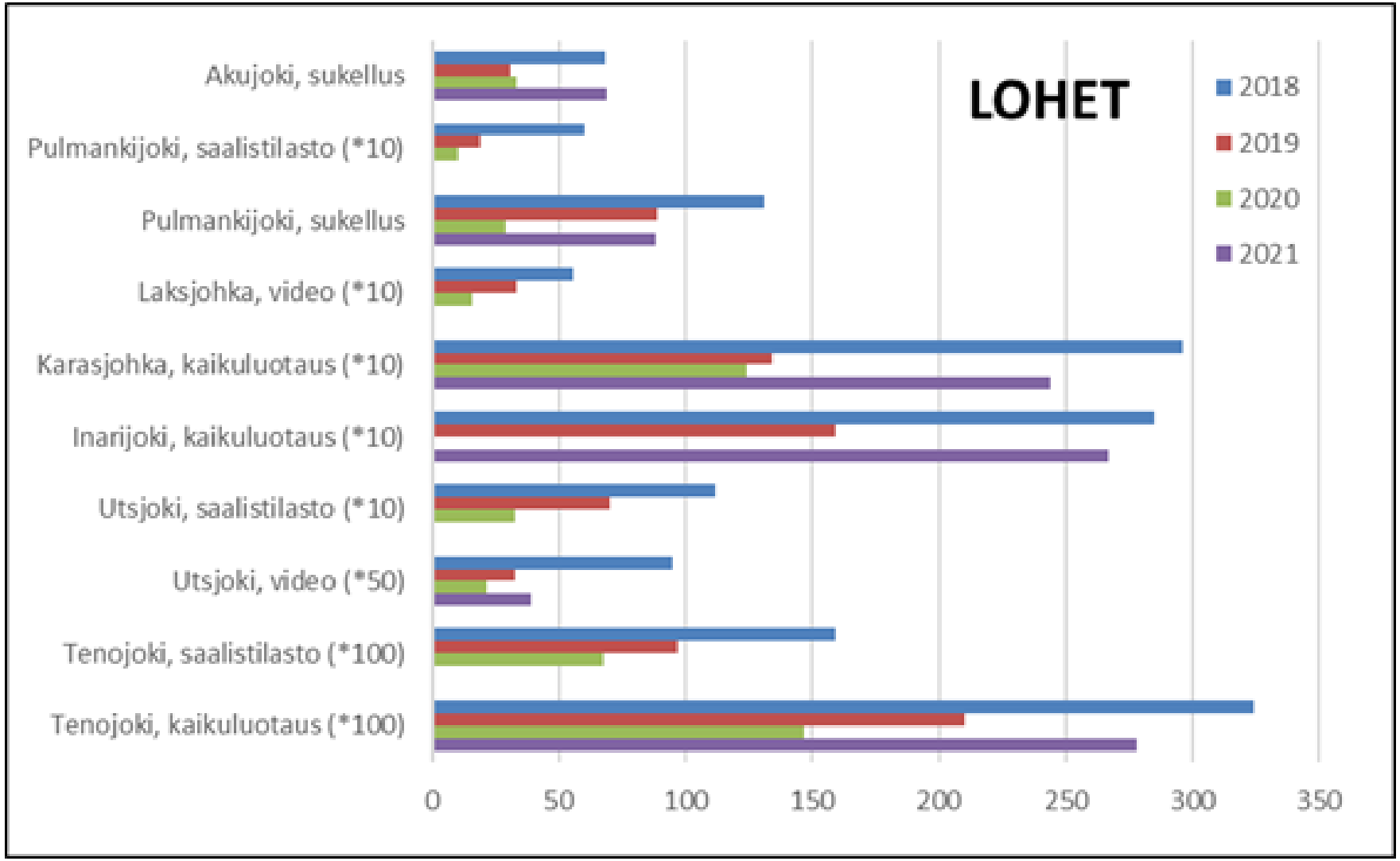

Huonot uutiset:
Mereltä palaava lohimäärä pieneni edelleen

Koko Tenojoen vesistöä koskeva arvio

Suurempi lohimäärä 2021 seurausta ainoastaan kalastuskiellosta

Tieteellinen neuvo suosittaa mahdollisimman vähän lohenkalastusta tai ei lainkaan

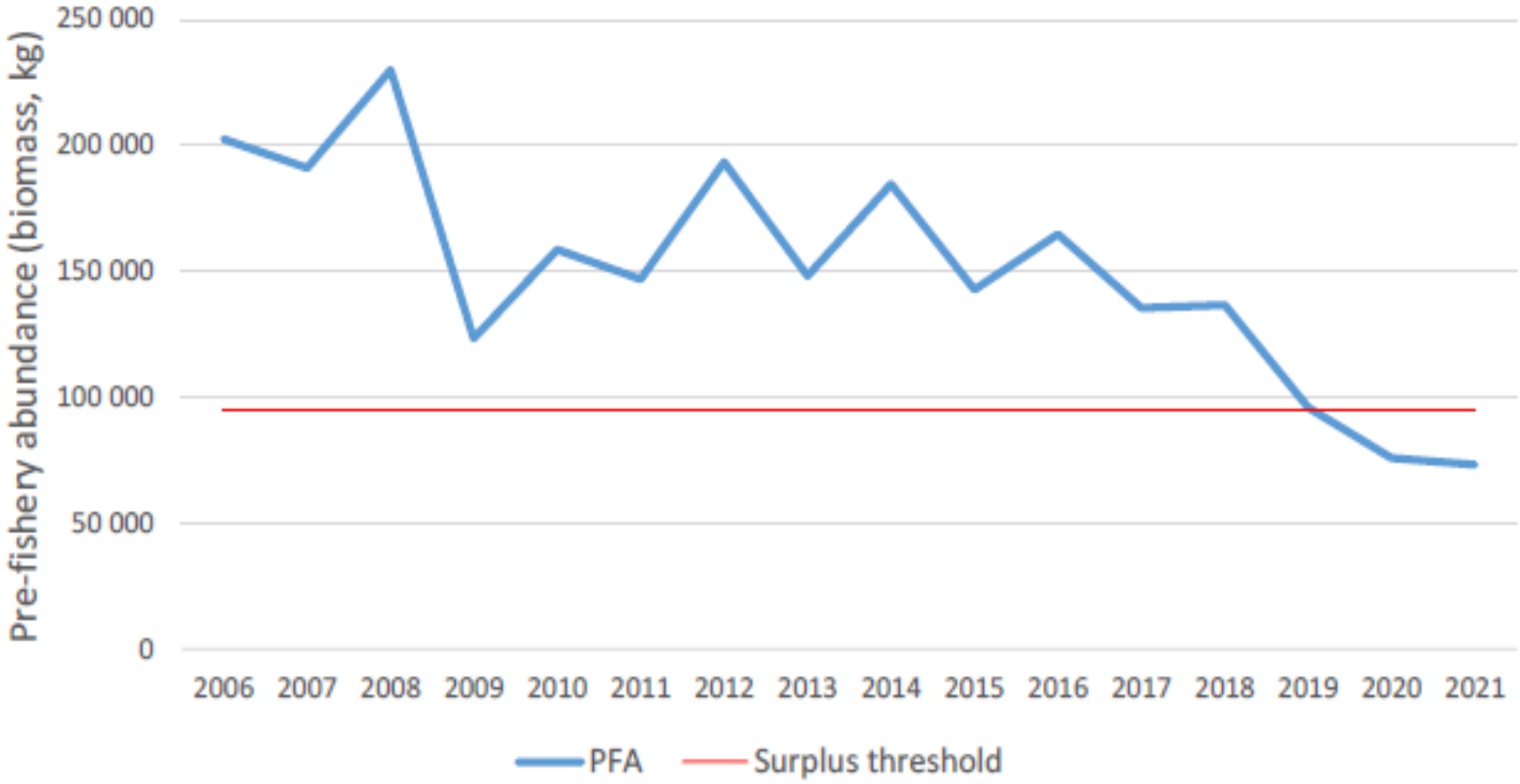

Sivujokikohtainen tilanne myös huono

Joki/sivujoki	Kutukannan koon muutos 2020-2021	Muutos nousukalamäärässä ennen kalastusta (PFA) 2020-2021
Tana/Teno pääuoma	**60 %**	**-9 %**
Buolbmátjohka/Pulmankijoki	194 %	23 %
Veahčajohka/Vetsijoki	92 %	-32 %
Ohcejohka/Utsjoki	81 %	-32 %
Njiljohka/Nilijoki	64 %	-49 %
Áhkojohka/Akujoki	33 %	-71 %
Kárášjohka	**121 %**	**4 %**
Anárjohka/Inarijoki	**198 %**	**-31 %**
Tana/Teno yhteensä	118 %	-4 %

Heikkenevä kehitys pitää saada käännettyä nousuun

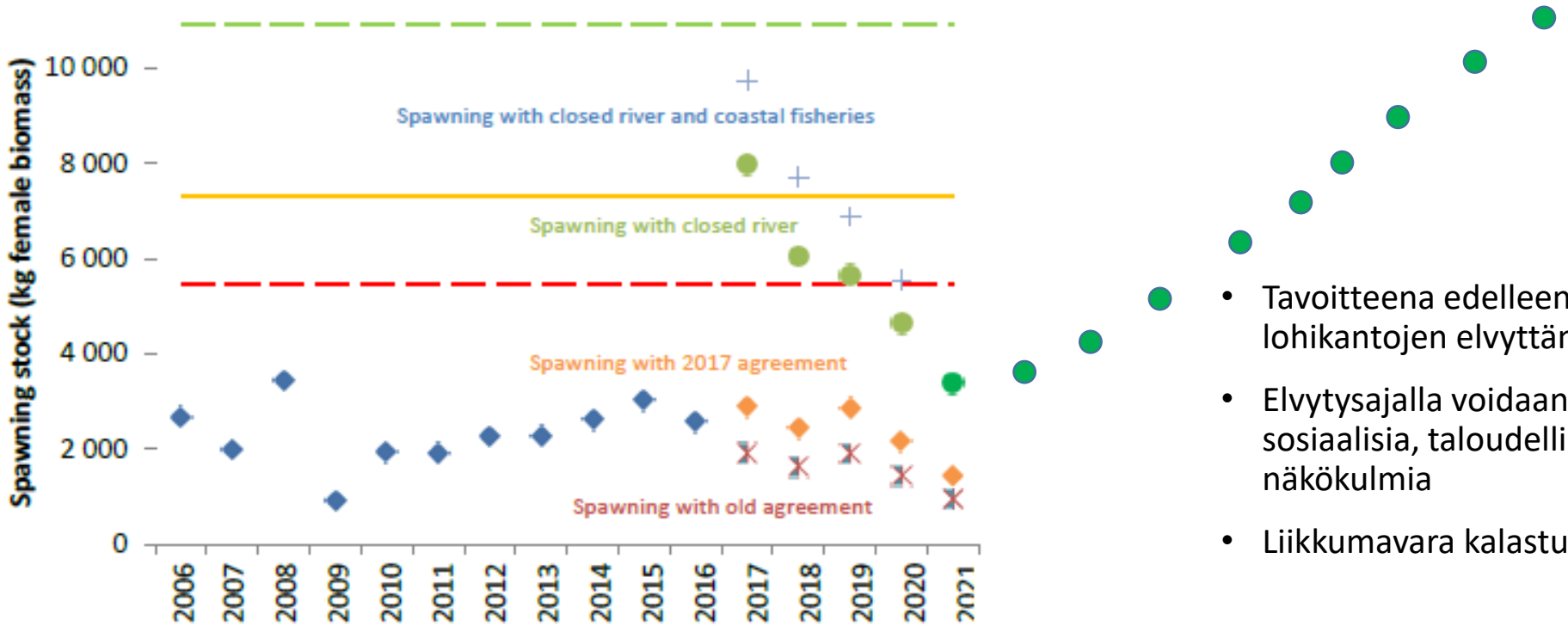

- Tavoitteena edelleen heikkojen lohikantojen elvyttäminen hallitusti
- Elvytysajalla voidaan ottaa huomioon sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurisia näkökulmia
- Liikkumavara kalastukseen valmiiksi pieni

Kuvio 3. Kutukannan kehitys Karasjoessa vuosina 2006-2021. Vuosille 2017-2020 annetaan neljä ja vuodelle 2021 kolme eri vaihtoehtoa. Alimmat siniset symbolit: Kutukannan koko, jos vanhaa sopimusta ja kalastussääntöä (ennen vuotta 2017) olisi jatkettu. Oranssi: Nykyisen sopimuksen mukainen arvio kutukannan koosta vuosina 2017-2020 ja kutukanta vuonna 2021, jos kalastusta olisi jatkettu. Vihreä: Kutukannan koko, jos kalastusta ei olisi tapahtunut Tenojoessa ja sen sivujoissa vuosina 2017-2020, ja tummempi vihreä, arvioitu kutukannan koko vuonna 2021 Heastanjargan kaikuluotauslaskennan perusteella. Siniset plusmerkit: Kutukannan koko vuosina 2017-2020, jos kalastusta ei olisi tapahtunut rannikkoalueilla eikä Tenojokivesistössä. Tätä ei voida arvioida vuoden 2021 osalta ennen kuin rannikkokalastuksen vuoden 2021 saalistilastot on julkaistu.

Näkymä kalastuskauteen 2022

- Lohikantojen tila heikko todennäköisesti 2022 – 2023
- Ei perusteita kuin hyvin vähäiseen lohenkalastukseen tai sen kieltämiseen
- Norjan ehdotukset Tenon läheisellä merialueella ei vielä tiedossa, kuultavaksi helmikuun alussa
- Ensi kalastuskauden kalastusmääräyksistä neuvotellaan Norjan kanssa 8-9.2
- Jos lohenkalastus kielletään tai rajoitetaan hyvin voimakkaasti, säädöstekniikka, vaatinee laintasoisen säädöksen
- Perusoikeuspunnintaa, saamelaisten oikeus edistää ja harjoittaa (kalastus)kulttuuriaan, omistusoikeudet, samalla huomioitava ympäristövastuusäännös
- Muun kalan pyyntimahdollisuudet tarkastelussa, halutaan lisätä, erilaisia ehdotuksia miten

HE 30/2021, Tenon tilanteen vaikutus käsittelyyn

- Tenon kalastussäännön voimassaolo jatkuu 2022 ja 2023
- Kalatalousalueella luvanmyyntitehtävä
- Luvanmyyntitehtävä poikkeaa kalatalousalueiden kalastuslain mukaisista tehtävistä
- Kalatalousalueen toiminnan ohjaamiseksi 8 a ja 8 b §:t merkittäviä

- Lohenkalastusta ei ole tai vain hyvin vähän 2022
  - Vähentää huomattavasti painetta kalastuslupien myynnistä
  - Paikkakuntalaisten lasten luvan maksuttomuus olisi hyvä saada voimaan
  - Erityislupakiintiön käyttö, muutokset selventäisivät tilannetta myös uuden kalastussäännön neuvottelujen osalta